INUIT ATAQATIGIIT
INATSISARTUNI

UKA26/7
22. september 2026
Ane Hansen

Finanslovsforslag for 2027.

Finansloven skal være grundlaget for at borgerne kan leve i tryghed, vi skal prioritere at børn og unge lever i trygge miljøer og vi skal sikre at personer med handicap og ældre modtager god omsorg. Man skal sikre at sundhedsvæsenet får rammer som er betryggende for borgerne.

Vores lands økonomi skal være stærk. Dog skal styrken ikke vægtes med at man opnår flotte tal og Inuit Ataqatigiit stiller krav om at man foretager bevillinger som gavner borgernes liv og sikrer stærk styring af midlerne. Vi skal sammen med borgerne fastsætte vores ønsker om hvilken samfund vi ønsker at skabe – ligesom vi sammen skal sætte grundlaget for hvilket liv folk skal leve her i vores land.

Vi skal udøve ansvarlig økonomisk politik. Vi skal værne om Landskassen og sikre at vores beslutninger i de kommende dage også kan fastholdes og at vi har råd til dem i morgen.

Vi skal styre vores økonomi klogt, hvor vi alle folkevalgte påtager os ansvar og fastsætter prioriteringer for nye initiativer gennem samtaler som vi kan fastholde i de kommende år gennem en aftale. Vi skal alle anse det som en pligt og som mål, at øge samfundets økonomiske tryghed.

Derfor ønsker Inuit Ataqatigiit at man i arbejdet med Finansloven for 2027 tager udgangspunkt i at lette borgernes levevilkår.

Udgifter til fødevarer, bolig, varme og transport har indvirkning på familiernes økonomi hver måned. Mangel på huse og lejligheder påvirker familier, unge samt beskæftigelse og påvirker bosteder udenfor de største byer. Sundhedsvæsenet kører ikke optimalt og har udfordringer som må og skal løses. Alt for mange børn og unges vej fra folkeskolen til uddannelsesinstitution og beskæftigelse kører ikke tilfredsstillende ud fra deres behov og må forbedres.

De forbedringer jeg nævner kan ikke løses gennem en enkelt finanslov. Derfor finder Inuit Ataqatigiit det vigtigt og ønsker at man mindst ud fra følgende spørgsmål indgår en flerårig aftale der går på tværs af valgperioder:

For det første skal vi indgå en aftale om klar udformning af børns vej fra daginstitution til skole og videre til uddannelsesinstitution.

For det andet skal vi indgå en aftale vedrørende målsætninger om bolig som et vigtigt grundlag for velfærd i hele landet, inklusive bygder og mindre byer.

For det tredje skal vi indgå en aftale om målsætninger for en tryg udvikling af sundhedsvæsenet.

For Inuit Ataqatigiit hænger trygge leveforhold og økonomisk udvikling sammen. Hvis vi udvikler vores sociale velfærd, vil det skabe nye økonomiske muligheder. Kalaallit Nunaat har brug for flere arbejdspladser og flere indtægter. Fiskeriet skal fortsat være det primære indtægtsgrundlag og vi skal skabe flere bærende søjler for vores økonomi.

Turisme, råstoffer, energi, vand, arbejdspladser på bosteder, iværksætteri og udenlandske investeringer – som er skabt ud fra vores egne ønsker i vores land, som rummer mange muligheder og som vi har behov for at skabe og samarbejde om.

Derudover må vi arbejde for at bremse op for at mange kalaallit flytter til Danmark. Undersøgelser viser at forhold indenfor sundhedsvæsenet og ringe boligforhold er begrundelser for at mange kalaallit flytter til Danmark.

Derfor skal vi have fokus omkring sundhedsvæsenet som en sikker arbejdsplads. Vi har konstateret at op til halvdelen af lokale med uddannelse indenfor sundhedsvæsenet vælger at arbejde i andre arbejdspladser. Netop af den grund skal arbejdspladsforbedringer for de lokale samt inddragelse i ledelse af de lokale i sundhedsvæsenet foretages, for vi har brug for at disse mange ressourcer får igen lyst til at vende tilbage til sundhedsvæsenet, især i de mindre byer.

Vi har brug for en vækst i befolkningstallet, og derfor skal vi også sikre, at der er flere fødesteder ude på kysten, vi skal altid stræbe efter at der bliver flere kalaallit i vores land for at sikre flere hænder fremadrettet.

Børn skal kunne have opvækst hos deres familier i tryghed. Det som vi i de senere år har oplevet er, at stadigvæk flere børn bliver anbragt uden for deres egne hjem. Vi må foretage detaljerede undersøgelser vedrørende disse, vi skal undersøge om de love vi har udrullet i de senere år også passer til vores børn, for det er ikke passende at vi møder tilfælde hvor forældre mister deres hjem som følge af forbigående økonomiske vanskeligheder, hvor de oven i hjemløshed også skal igennem tvangsfjernelser af deres børn; også hos forældre som ingen alkohol og narkotikamisbrugsproblemer har. Anbringelse af børn udenfor hjemmene er ikke bare dyr for samfundet, den bliver også dyr for barnets følelsesliv i resten af barnets liv. Selvfølgelig vil der stadigvæk være børn som har behov for at blive anbragt udenfor hjemmene og som har behov for hjælp.

Derudover skal der være fokus på boliger som lejerne har råd til også i yderdistrikter og bygder. Vi er taknemlige for bevillinger til boligforbedringer. Vi har et ønske om at bevillingerne benyttes ud fra de behov der er i vores land. Det gælder også vores børn og unge. Inuit Ataqatigiit ønsker at der skal være bedre sammenhæng fra daginstitution til folkeskole, til uddannelse, til arbejdsplads samt egen bolig. Når vi drøfter bevillinger i dag, skal vi også stille os selv følgende spørgsmål: Hvilke muligheder ønsker vi om 10 eller 15 år for de børn der vokser op i Kalaallit Nunaat i dag?

Samtidig skal vi ikke være tilbageholdende med at stille os kritiske over for drift hos det offentlige samt hvordan de arbejder og vi skal tage de muligheder for forbedringer vi mener og debattere disse for at rette op på dem, for gode politiske målsætninger skal ikke kun resultere i stor administration. Vores ressourcer skal i videst muligt omfang benyttes til at ændre folks liv og forbedre folks liv og initiativerne skal tilpasses

folks behov – i stedet for at det er folk der skal tilpasse sig. Organiseringen af administrationen skal have som mål at imødekomme folks behov.

Derfor vil Inuit Ataqatigiit arbejde for at man i finanslovsarbejdet påtager sig ansvar og samtidig arbejder for udvikling. Vi behøver ikke at love alt muligt. Vi skal vælge det som vi prioriterer højest. Men det vi vælger skal folk kunne mærke i deres dagligdag.

Vi skal gennem finansloven arbejde for at folk får øget deres tryghed i dagligdagen og styrke det. Gennem bevillinger til børn og unge. Støtte initiativer der har til hensigt om at forbedre boliger og som opfylder folks behov. At forbedre erhvervslivets vilkår samt støtte initiativer der stiler mod nye indtægtsmuligheder. Samtidig skal man fastholde ansvarlig økonomisk politik.

Vi støtter Naalakkersuisuts initiativer der afsøger nye samarbejdsmuligheder med andre lande som blev påbegyndt i den forrige valgperiode. Da samarbejde medfører bevillinger til udvikling og interesser kræver dette også opmærksomhed. Det er vigtigt at finansloven, bevillinger fra EU, forsvarsaftale og rammeaftale ses under et.

Bevillinger er positive og vi er taknemmelige, men vi skal sikre at man holder øje med at bevillinger ikke medfører inflation. Det er ligeledes vigtigt at bevillingerne også sikrer at de små virksomheder i vores land får mulighed for at vækste, for vi ønsker ikke at gentage hvad der skete i 1960-erne, hvor bevillinger udefra medførte at mange danskere kom til vores land for at arbejde samtidig med at man ikke gav mulighed for at virksomheder der var ejet af kalaallit for at kunne vækste. Derfor skal i sikre at bevillinger der vil medføre byggeri skal for det meste tilfalde lokale byggevirksomheder. Dette kan også realiseres gennem brug af lokale virksomheder og lokal arbejdskraft. Her taler vi ligeledes om lokale aktieselskaber.

Man skal ligeledes sikre at de forskellige bevillinger bliver spredt samt at disse har til formål at lette borgernes daglige levevilkår.

Vi skal til stadighed afsøge samarbejde med andre lande og afsøge samhandelsmuligheder. Ligeledes henstiller vi til tættere samarbejde med vores frænder og andre arktiske lande om byggeri samt handel, også med hensigt om udveksle erfaringer og viden om bygger i Arktis.

Kommuner er dem der arbejder borgernært, hvorfor jeg ønsker at man ikke skærer ned på støtte til kommuner som de har store behov for. Kommunerne har også store behov for at kunne tilbyde gode ansættelsesvilkår og de har også store behov for at have et tæt service over for deres borgere.

Der er stor opmærksomhed om vores land nu, hvorfor det er yderst påtrængende at vi har større ressourcer på udenrigs- og sikkerhedsområdet. Inuit Ataqatigiit tilslutter sig øgede bevillinger til flere medarbejdere.

Det er yderst nødvendigt at modernisere IT-udstyr, vi er enige i bevillinger til moderniseringen, vi støtter ligeledes initiativet til at modernisere Skattestyrelsens IT-udstyr, og vi ønsker at henstille til at man moderniserer lovgivningsmæssige værktøjer i forbindelse med inddrivelse af skatter, hvor vi har brug for bedre værn mod at virksomheder ejet af kalaallit eller landets virksomheder samt mindre virksomheder ikke går ned. Vi kan ikke fortsætte som hidtil. Virksomheders vilkår på skatteområdet skal moderniseres.

Inuit Ataqatigiit mener blandt andet at beskatning af virksomheder er et oplagt emne til debat partier imellem. Hvordan kan vi styrke erhvervslivets og virksomhedsejeres beskatning. De mange konkurser blandt små virksomheder er et tegn på at vores beskatning af virksomheder ikke er passende.

Når virksomheder kører stabil skabes der også vedblivende arbejdspladser til arbejderne. Dette er ikke blevet gjort på en ordentlig måde og Inuit Ataqatigiit ønsker at opstarte initiativer herom. Vi har behov for at opnå gode resultater sammen med andre partier.

Vi skal fortsætte vores arbejde for at opnå øget selvstændighed for Kalaallit Nunaat, vi skal have udviklende og styrkende samarbejde med sikre lande, og vi skal bruge denne udvikling til at vise at vi står sammen om at løfte vores land.

Disse er Inuit Ataqatigiits ønsker til forhandlingerne om Finanslovsforslaget for 2027.